

Kto vlastne potrebuje liberálnu kultúru a umelcov? alebo Prečo boli vo všetkých civilizáciách pojmy: herec, divadlo, klaun alebo spevák používané ako nadávky

Branislav Michalka

17. augusta 2024 + Kultúra + Komentár

Nie je potrebné príliš dlho premýšľať, pokiaľ je čím, aby človek dospel k záveru, že slovo kultúra vzniklo odvodením od slova kult a teda vyjadruje základnú pravdu, že každá kultúra a civilizácia má náboženské korene. Súbor remeselných a umeleckých činností spojených s praktizovaním určitého náboženského kultu postupne zahŕňal stále širšiu škálu umeleckých prejavov – hudobné sprevádzanie rituálov, vizuálne prvky (malby, skulptúry, oltáre, etc.), pohybové a naratívne prvky, architektúru. Z kultu sa postupne stala kultúra.

Ilustračný obrázok, zdroj: wikimedia commons

Popri kultúre a jej predstaviteľoch sa v civilizáciách s ich rastúcou štruktúrovanosťou rozvíjali aj vulgárne prejavy pakultúry, čiže parazitické umelecké prejavy čerpajúce zo sofistikovanej kultúry odvodenej z kultu, avšak bez akýchkoľvek metafyzických ambícií, a naopak, podkladajúce sa tým najnižším ľudským pudom v ich najvulgárnejšej podobe. Vznikli rôzni píšťalkári, hráči na gitaru, herci chytajúci sa neustále „vtipne“ v rozkroku a nasadzujúci si na javisku navzájom parohy, žongléri, hltáči ohňov, potulní komedianti, až po ušmudlaných dedkov predvádzajúcich tancujúceho medveďa alebo zle zamaskovaných pasákov – impresáriov ohlasujúcich príchod vlnadnej tanečnice do mesta.

Reflexia tohto umeleckého živlu je rovnako stará ako jeho vznik. Už staroindické Védy upozorňujú na pochybný charakter a morálku hercov, píšťalkárov, komediantov a cirkusantov, pričom ich autor naliehavo varuje adresáta: „Syn môj, nespúšťaj sa s píšťalkárom ani hercom...“

V starom Ríme sa herecké povolanie, zabávačstvo a kaukliarstvo tešilo všeobecnému opovrhnutiu a bolo synonymom nízkym morálnych kvalít. To samozrejme nebolo v rozpore s tým, že sa rôzne vulgárne frašky tešili veľkej popularite. Dať sa niekým zabávať a spoliehať sa na jeho morálnu zachovalosť, charakter, česť či úsudok, nemusí byť totiž to isté. Ako to nakoniec vedeli aj ohľadom kaukliarov, dvorných klaunov či spevákov na stredovekých hradoch. V starom Ríme, zdá sa, na rozdiel od modernej doby, veľmi dobre

chápali, že herci len interpretujú text, ktorý im niekto napísal. A teda, že pokiaľ hrajú hrdinu, boha či čestného človeka, nie je to dôkaz o ich pravom charaktere.

Kresťanský prístup k hercom, divadlám, potulným spevákovi, kaukliarom, žonglérom a iným tajtrlíkom nastavil hneď na počiatku kresťanstva sv. Cyprián vo svojom krátkom dielku *O divadlách*. V ňom zhodnotil morálnu úroveň pohanských frašiek a modlársku úroveň pohanských mystérií. Tento prístup sa uchoval v kresťanskej civilizácii po celé stáročia. Boli oblasti a obdobia, v rámci ktorých odmietali hercov a zabávačov pochovávať do vysvätenej pôdy. Ich povest' balansovala na hrane medzi prostitúciou, zlodejstvom, čarodejníctvom a kupliarstvom.

Ilustračný obrázok, zdroj: flickr.com

Tento trend sa uplatňoval až do 18. storočia. Ešte aj na hercov z Moliérovej hereckej družiny, ktorá sa tešila priazni Ľudovíta XIV., hľadel každý šľachtic, mešťan a o sedliakoch ani nehovoriac, ako na pochybné živly, ktoré treba pri každej príležitosti kopnúť do zadku (doslova) a vyhodiť zo slušného obydľia. Herečky boli vnímané libertínskymi aristokratmi ako trochu kultivovanejšie kurtizány a herci ako ich zábavní pasáci. Útek člena slušnej rodiny s hercami, najmä v očarení z krásnej koketnej múzy, bol vnímaný ako potupa rodu a spoločenská hanba, ktorá pripravila súrodencov a príbuzných o česť a zničila im uplatnenie v serióznej spoločnosti.

Situácia sa zmenila s príchodom romantizmu, ktorého deštruktívny revolučný prínos do kresťanskej civilizácie mnohí, aj konzervatívnejšie ladení občania, ešte stále nie sú schopní doceniť. Romantizmus vo svojej pravej podobe, teda nie ten rozriedený do podoby hrkútania dvoch snúbencov na lavičke pri mesiačiku, dokonale rozvrátil celú kultúrnu štruktúru kresťanskej civilizácie a tí, čo do vecí trochu vidia, môžu smelo skonštatovať, že žijeme už viac ako 200 rokov v epoche romantizmu.

Romantizmus priniesol oslavu všetkého výstredného, ako aj údajne „originálneho“, rozvratného, rebelského, spontánneho, nekontrolovaného, všetkého popierania konvencií, morálky a tradičných zvykov. Nie nadarmo sa píše v slovníkoch pri pojme romantizmus jedným dychom aj satanizmus. Literáti ako Byron, Shelley, Carducci, Baudelaire a ďalší, sa v znamení vzbury proti Bohu a jeho poriadku radi utiekali k jej najväčšiemu majstrovi.

Zakázaná láska sa stala erbovým znamením romantizmu, počnúc Goetheho Wertherom, cez Wagnerovu operu Tristan a Isolda, Tolstého Annu Kareninová až po najbanálnejšiu oslavu úteku od rodiny a ospevovanie manželskej nevery v stupídnej telenovele. Logickým vyústením „zakázanej lásky“ je nakoniec aj homosexuálny pomer, či ďalšie varianty sexuálnej vzbury proti konvenciám. Vo všeobecnej atmosfére glorifikácie tejto vzbury, musí kultúra nutne dospieť práve k týmto koncom.

Tento trend znamenal aj obrat vo vnímaní hercov, zabávačov a cirkusantov. Romantická literatúra a umenie boli od začiatku presiaknuté ich oslavovaním, a to či už zastierali ich morálne pochybný charakter ako Gautierov *Kapitán Fracasse* či Sabatiniho *Scaramouche*, alebo ho otvorene schvaľovali. Herci už odrazu nepredstavovali pochybný živel, ale naopak, stali sa ohlasovateľmi žiadúceho nonkonformného spôsobu života, revolučných ideí, búrania skostnatej morálky a satirickým ostňom v kožuchu údajného kresťanského pokrytectva.

15. storočie, dvorný šašo zabáva pánov a rytierov

zdroj: Look and Learn

Od tejto glorifikácie literárnej je už len krôčik ku vzniku predstavy herca, herečky, speváka a speváčky, brnkača na gitaru či fúkača do trúby, ako hlásateľa morálnych hodnôt (v intenciách revolúcie a vzbury proti Božiemu poriadku, samozrejme), demokratických hodnôt, liberálnych hodnôt a hodnôt neobmedzenej slobody. Do vzniku filmového umenia sa síce ešte ako tak udržal trend hľadieť na hercov cez prsty, avšak s nástupom celuloidového priemyslu, rozhlasu a televízie sa život hercov, herečiek, spevákov, speváčok, hudobníkov a ďalších masových zabávačov stal tou najpodrobnejšie reflektovanou oblasťou spoločenského života 20. storočia.

Nebolo snáď hlupáka a hlupane, ktorí by po úspešnom skackaní pred kamerou či mikrofónom netúžili oblažiť svojich ctiteľov ešte aj krátkymi kurzami z filozofie, náboženstva či histórie. A tak mohla aj Marilyn Monroeová, skutočné stelesnenie tejto ordinárnej hlúposti, šíriť svoje múdra o Dostojevskom a podporiť v politike svojho milenca Kennedyho úchvatnou, eroticky uvzdychanou piesňou *Happy birthday, mister president...*

Herci, speváci, hudobníci bojujú, poučujú, formujú. Školia obyvateľstvo v tom, čo je to česťnosť, slušnosť, sloboda, pokrokovosť, samozrejme, a hory pochovajte nás – aj čo je to morálka! Oni sú dnes jej arbitrom, kritériom a referenčným bodom. O tempora, o mores...

Morálka, ktorou nás obdarili, je presne na ich obraz. Ten obraz, akým sa prezentovali po stáročia. Vôbec sa nezmenili. Avšak Revolúcia zmenila (či skôr obrátila na hlavu) spoločnosť, a to čo bolo po stáročia predmetom pohrdania, sa stalo odrazu cnosťou! Rozvody, nevera, promiskuita, polyamória, perverznosť, drogy, alkoholizmus, škandály, ordinárnosť, bulvárnosť a obscénna vulgarita, to je poličko, na ktorom nám vzklíčila hojná úroda súčasných morálnych vodcov spoločnosti.

Kritizujú rozhorčene údajné morálne prešľapy politikov, určujú verejnú mienku, dávajú rozhovory, naprávajú náboženstvo, výchovu aj zahraničnú politiku. Bojujú proti netolerancii (ale len keď sa týka pokroku), demonštrujú a dokonca, aká krása – štrajkujú.

Poviete si, no a čo, nech si poštrajkujú, aspoň bude od nich pokoj. Avšak tieto piliere novej spoločenskej morálky, sa v niektorých štátoch (a Slovensko k nim patrí) dopracovali k pozoruhodnému statusu štátom financovaného masového umelca. A to ešte za vlády komunistov, pod ktorou údajne všetci pokrokoví umelci stráááše trpeli. Ergo, kým štrajkujú, z našich daní im ďalej prúdi životodarná miazga, ktorá im umožňuje usilovne trpieť pre blaho ľudstva.

Ilustračný obrázok, zdroj: wikimedia commons

Preto je načas si položiť otázku: Kto tu vlastne potrebuje nejakých štátom platených hercov a zabávačov? Tých, ktorí akože reprezentujú národ a pritom ním hlboko pohrdajú a snažia sa ho zmeniť na svoj revolučný obraz. Kto tu vlastne potrebuje nejakú štátom financovanú modernú kultúru? Kto potrebuje neustále za vlastné peniaze počúvať oslavné tirády o sexuálnych deviáciách, kto potrebuje byť za vlastné peniaze neustále šikanovaný klikou premúdrejších hochštaplerov, ktorí neustále utekajú nariekať do zahraničia na svojich tupých rodákov, dezolátov a postsedliakov?

Kto tu vôbec potrebuje nejaké moderné umenie, okrem úzkej elitárskej sekty, ktorej sa bridí všetko tradičné a robia zo svojej úchylky prevádzkovú normu Vesmíru? S dokonalou aroganciou, akú táto kasta prejavuje už takmer sto rokov, a ktorej doškoľovacie kurzy sa berú momentálne v kutlochoch bruselských byrokratov a globalistických naprávačov ľudskej prirodzenosti, si nechá platiť cez štátne inštitúcie, ale aj okľukou, aby vzbudzovala dojem nezávislosti, cez rôzne granty a mimovládne inštitúcie vysávajúce dane skrytým spôsobom, práve od tých ľudí, ktorými najviac pohrda. Za odmenu im potom nabrýzga do nevzdelancov, zaostalých a zaprdených dezolátov, či dokonca do lakomých a úzkoprsých buranov, čo údajne šetria na kultúre.

Áno, je načas začať šetriť na kultúre a konečne naplniť očakávania, ktoré do nás dezolátov a postsedliakov vkladá tzv. kultúrna elita. Je potrebné poslať celú pokrokovú, liberálnu a modernú kultúru tam, kam patrí a vždy aj patrila – na trpený okraj spoločnosti. A nie je to len v našom záujme. Pokiaľ sa situácia bude vyvíjať ďalej tak, ako sa vyvíja dnes a totálny rozvrat tradičnej spoločnosti narazí na svoju hranicu stráviteľnosti, pričom vzbudí zúrivé zúfalstvo ponižovaných normálnych ľudí, nebudú zaiste predstavitelia pokrokovej kultúry tými poslednými, na ktorých si toto oživené pandemónium spomenie.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/kto-vlastne-potrebuje-liberalnu-kulturu-a-umelcov-alebo-preco-boli-vo-vsetkych-civilizaciach-pojmy-herec-divadlo-klaun-alebo-spevak-pouzivane-ako-nadavky/>